

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/nauka/konferencje-naukowe/26862,Sesja-popularnonaukowa-Armia-Krajowa-i-konspiracja-poakowska-na-ziemi-rybnickiej.html>
01.03.2026, 14:53

Strona znajduje się w archiwum.

Sesja popularnonaukowa „Armia Krajowa i konspiracja poakowska na ziemi rybnickiej 1942-1947” - Rybnik.

W dniu 22 kwietnia 2004 r. w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Rybniku odbyła się sesja popularnonaukowa, zatytułowana „Armia Krajowa i konspiracja poakowska na ziemi rybnickiej 1942-1947”. Organizatorami spotkania byli: Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, Urząd Miasta Rybnik, Muzeum w Rybniku oraz Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku.

Celem sesji było przedstawienie historii rybnickiego inspektoratu Armii Krajowej oraz działalności podziemia antykomunistycznego w powiecie rybnickim, w świetle materiałów zgromadzonych w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej.

Zebranych gości powitał zastępca prezydenta miasta Rybnika, Jerzy Frelich. Głos zabrali również dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach Andrzej Sikora oraz prezes Okręgu Śląskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, kpt. Marian Piotrowicz. Sesję poprowadził naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Katowicach, dr Adam Dziurok.

Jako pierwszy wystąpił pracownik Muzeum w Rybniku, dr Bogdan Kloch. W swym odczycie przedstawił dzieje Ziemi Rybnickiej w okresie okupacji hitlerowskiej i w pierwszych latach po zakończeniu wojny w świetle zdeponowanego w Muzeum w Rybniku archiwum ZBoWiD. Pokrótkę scharakteryzował zbiór dokumentów zgromadzonych we wspomnianym archiwum i omówił, w oparciu o szereg relacji świadków, losy mieszkańców Ziemi Rybnickiej we w okresie II wojny światowej.

Tomasz Miler, pracownik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Katowicach w swoim referacie przedstawił sylwetki inspektorów rybnickiego AK na podstawie materiałów odnalezionych w archiwum IPN w Katowicach. Omówił on najnowsze ustalenia dotyczące działalności inspektorów Władysława Kuboszka i Pawła Cierpiotła, oraz zarysował problem

konfliktu pomiędzy obiema tymi postaciami. Przedstawił także sylwetkę nieznanego dotychczas inspektora rybnickiego AK, Jana Spyry.

Zagadnienie działalności struktur inspektoratu rybnickiego w latach 1945-1947 zreferował pracownik OBUiAD w Katowicach, Adam Dziuba. Zarysował on dzieje organizacji Pawła Cierpiotła po zakończeniu II wojny światowej oraz dalsze losy żołnierzy inspektoratu. Naczelnik Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu prokurator Tomasz Rojek przedstawił przebieg i dotychczasowe ustalenia śledztwa w sprawie zabójstwa inspektora Pawła Cierpiotła i Antoniego Staiera. Szczegółowo omówił okoliczności powziętej przez nich próby ucieczki na Zachód. Stwierdził, że na podstawie dotychczasowych ustaleń nie można jednoznacznie określić, w jakich okolicznościach obydwaj zaginęli.

Jako ostatni ponownie wystąpił Adam Dziuba, charakteryzując odnalezione w zasobach OBUiAD w Katowicach archiwum rybnickiego inspektoratu AK.

W toku dyskusji padło wiele pytań dotyczących śledztwa w sprawie zabójstwa Pawła Cierpiotła i Antoniego Staiera. Zaproszeni pytali także o losy szeregowych żołnierzy inspektoratu, o działalność pierwszych organizacji konspiracyjnych na Ziemi Rybnickiej na przełomie 1939 i 1940 r. Kilka pytań dotyczyło również działalności organizacji Pawła Cierpiotła i jej losów po zakończeniu II wojny światowej.

Na zakończenie sesji odbyła się uroczystość wręczenia medalu „Serce Solidarności”, przyznanego pani Natalii Piekarskiej-Ponecie przez Zarząd Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność”. Odznaczona represjonowana była w 1953 r. za aktywny protest przeciwko zmianie nazwy miasta Katowice na Stalinogród.